

LIKESTILLINGS- OG
DISKRIMINERINGSNEMNDA

ÅRSRAPPORT

2007

FORORD

Likestillings- og diskrimineringsnemnda legger fram sin andre årsrapport.

Mens saker om kjønnsdiskriminering preget Nemndas arbeid i 2006, har flertallet av sakene i 2007 omhandlet andre diskrimineringsgrunnlag. For eksempel har Nemnda i 2007 ferdigbehandlet syv saker etter diskrimineringsloven, mot én slik sak i 2006. Mot slutten av 2007 behandlet Nemnda sin første sak om funksjonshemmedes rettigheter i arbeidslivet.

Nemnda har også brukt tid på å oppsummere egen virksomhet etter to års drift. I den forbindelse er det avholdt seminar for alle medlemmer og varamedlemmer. I løpet av våren 2008 vil Nemnda utgi en egen rapport med juridiske oppsummeringer for perioden 2006-2007.

Nemnda kunne høsten 2007 flytte til egne lokaler. Det viste seg svært vanskelig å finne kontorlokaler i Oslo sentrum som er tilgjengelige for personer med nedsatt funksjonsevne. Arbeidet lyktes til slutt og vi er nå på plass i trivelige og praktiske lokaler i Møllergaten 24 i Oslo.

Oslo 24. januar 2008

Aslak Syse
leder for Likestillings- og diskrimineringsnemnda

Geir Helgeland
sekretariatsleder

Innledning

Likestillings- og diskrimineringsnemnda ble opprettet 1. januar 2006. Samtidig ble tidligere Klagenemnd for likestilling nedlagt.

Likestillings- og diskrimineringsnemnda har et bredere mandat enn den tidligere klagenemnda. I tillegg til likestillingsloven, skal den nye nemnda også håndheve brudd på diskrimineringsloven, arbeidsmiljøloven kapittel 13 og boliglovenes diskrimineringsbestemmelser.

Nemndas medlemmer og varamedlemmer ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 10. februar 2006. Nemnda består av følgende medlemmer:

Aslak Syse, leder (4 år)
Else Leona McClimans, nestleder (2 år)
Selma Ilyas (4 år)
Åsmund Lunde (2 år)
Hege Skjeie (4 år)
Thom Arne Hellerslia (4 år)
Atle Larsen (2 år)
Arnhild Taksdal (2 år)

Som varamedlemmer ble følgende oppnevnt:

Kåre Lilleholt (4 år)
Anne Margrethe Lund (4 år)
Sissel Markhus (2 år)
Torkjel Nesheim (2 år)

Oppnevningstid er oppgitt i parentes etter hvert navn. For de medlemmer og varamedlemmer som har to års funksjonstid gjelder oppnevningen fram til 10. februar 2008.

Nemnda er delt i to avdelinger, med fem medlemmer i hver. Leder og nestleder deltar i begge avdelingene.

Til sammen ble det avholdt sju ordinære nemndsmøter i 2007. I tillegg var medlemmer og varamedlemmer samlet til seminar på Lysebu 15.-16. oktober 2007, se nedenfor.

Første del av 2007 var Nemnda og sekretariatet til Nemnda samlokalisert med Likestillings- og diskrimineringsombudet i Grensen 5 i Oslo. I mai 2007 flyttet Nemnda og sekretariatet til egne kontorlokaler i Møllergaten 24 i Oslo sentrum.

Nemndas myndighet og oppgaver

Likestillings- og diskrimineringsnemnda er et uavhengig forvaltningsorgan administrativt underordnet Kongen og departementet. Departementet kan ikke gi instruks om eller omgjøre nemndas utøving av myndighet i enkeltsaker.

Nemndas myndighet og oppgaver er regulert i lov 10. juni 2005 nr. 40 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda med tilhørende forskrift av 16. desember 2005 om organisasjon og virksomhet for Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda.

Nemnda håndhever følgende lover:

lov 9. juni 1978 om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven)

lov 3. juni 2005 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion mv.
(diskrimineringsloven)

arbeidsmiljøloven kapittel 13 om vern mot diskriminering

og diskrimineringsforbudene i følgende boliglover:

husleieloven

eierseksjonsloven

burettslagslova

bustadbyggjelagslova

Nemnda kan treffe vedtak eller gi uttalelser om at det foreligger brudd på de lovene den er satt til å håndheve.

Nemnda kan pålegge stansing, retting og andre tiltak som er nødvendige for å sikre at diskriminering, trakassering, instruks eller gjengjeldelse opphører og for å hindre gjentakelse. Nemnda kan sette en frist for oppfyllelse av pålegget.

Nemnda kan treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre gjennomføring av pålegg dersom fristen for å etterkomme pålegget er oversittet.

Nemnda kan ikke treffe vedtak i saker som gjelder vedtak truffet av andre forvaltningsorganer eller i saker som gjelder beslutninger truffet av Kongen eller departementene. Nemnda kan gi en ikke-bindende uttalelse i slike typer saker.

Nemnda kan ikke treffe avgjørelser som etter arbeidstvistloven hører under Arbeidsretten.

Nemndas vedtak er endelige forvaltningsvedtak som ikke kan overprøves gjennom forvaltningsklage. Vedtakene kan bringes inn for domstolene til full prøving av saken. Søksmål må reises innen tre måneder etter at underretning om vedtaket er mottatt. Søksmål rettes mot staten ved Nemnda.

Saker

Alle sakene behandles først av Likestillings- og diskrimineringsombudet, som gir en uttalelse i saken. I hastesaker kan Ombudet fatte bindende vedtak etter diskrimineringsombudsloven § 4. Da blir Nemnda ordinær klageinstans.

I løpet av 2007 har Nemnda hatt 24 saker til behandling. Med unntak av to er alle sakene ferdigbehandlet ved at Nemnda har fattet vedtak eller gitt uttalelsen. De to gjenstående sakene vil bli behandlet på Nemndas første møte i 2008.

Halvparten av sakene gjaldt forhold etter likestillingsloven. Åtte saker ble behandlet etter diskrimineringsloven, de fleste gjaldt spørsmål om forskjellsbehandling på grunn av etnisk bakgrunn. Resten av sakene (fire) omhandlet forhold etter arbeidsmiljøloven kapittel 13, fordelt på diskrimineringsgrunnlagene alder, funksjonshemming og ikke-medlemskap i fagforening.

Staten ved Likestillings- og diskrimineringsnemnda er saksøkt i sak 17/2006, som gjelder lønnsforhold for to ansatte i Aftenposten. Ved dom i Oslo tingrett 29. november 2007 ble Nemndas vedtak kjent ugyldig. Dommen er anket til lagmannsretten.

Les mer om sakene i Nemndas juridiske oppsummering for perioden 2006-2007, som blir utgitt våren 2008.

Saksbehandlingen i Nemnda

Nemnda følger forvaltningslovens saksbehandlingsregler for enkeltvedtak, med de unntakene som er fastsatt i forskrift 16. desember 2005 om organisasjon og virksomhet for Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda.

I en del saker gir Nemnda en ikke-bindende uttalelse. Også i slike tilfeller følger saksbehandlingen reglene for enkeltvedtak i forvaltningsloven og forskriften.

Nemnda har lagt vekt på god informasjon til partene gjennom hele saksgangen fram til endelig vedtak eller uttalelse foreligger. Etter at Nemnda har mottatt saken fra Ombudet, får partene og Ombudet tilsendt et sammendrag av saken til kommentar. Samtidig stiller sekretariatet partene de spørsmålene som er nødvendig for en tilfredsstillende opplysning av saken.

Senest tre uker før Nemndas forhandlinger får partene og Ombudet tilsendt informasjon om sted og tidspunkt for møtet, samt informasjon om at det er anledning til å være til stede under forhandlingene, enten fysisk eller pr. telefon.

Minst én uke før møtet i Nemnda sender sekretariatet ut en redegjørelse med sakens faktum, partenes argumenter, lovgrunnlaget, forarbeider og rettspraksis og et oppsett av pro-/contra-argumenter vedrørende de rettslige spørsmålene. Redegjørelsen med vedlagt rettspraksis sendes deretter til Nemndas medlemmer, til partene og til Ombudet.

De to avdelingene i Nemnda fordeler møtene mellom seg, slik at hver avdeling møter annenhver gang. På hvert møte deltar således fem medlemmer, herunder leder og nestleder. Ved inhabilitet og annet forfall innkalles varamedlem etter vedtatt rulleringsordning.

I Nemndas møte får partene anledning til å redegjøre for sine synspunkter og Nemndas medlemmer kan stille spørsmål til partene. Ombudets representant får anledning til å gi kommentarer. I enkelte saker har det også blitt gitt opplysninger fra vitner.

Deretter er det en lukket del av møtet, der Nemnda rådslår og tar stilling til saken. I de fleste sakene blir Nemndas konklusjon utformet og meddelt partene og Ombudet umiddelbart etter møtets slutt.

I hvert møte blir det normalt behandlet tre eller fire saker.

Utkast til Nemndas vedtak og uttalelser utarbeides av sekretariatet, på bakgrunn av drøftelsene i Nemnda.

Nemnda har delegert myndighet knyttet til saksbehandlingen til Nemndas leder.

Habilitet

Spørsmål om inhabilitet for Nemndas medlemmer vurderes etter domstolloven §§ 106 til 108.

I innkallingen til møtene får medlemmene informasjon om inhabilitetsreglene og hvilke virksomheter og personer som er involvert i de enkelte sakene. Medlemmene oppfordres også til melde fra så raskt som mulig dersom de mener det er grunnlag for inhabilitet.

Når sekretariatet får melding om mulig inhabilitet, innkalles varamedlem til den aktuelle saken.

Når et medlem har opplyst om mulige inhabilitetsgrunner eller det ellers er grunn til det, behandler Nemnda habilitetsspørsmålet i den forberedende delen av møtet.

Saksbehandlingstid

Normal saksbehandlingstid i Nemnda er 1-2 måneder fra saken oversendes fra Ombudet til partene meddeles Nemndas konklusjon i saken. Deretter går det vanligvis et par uker til begrunnet vedtak eller uttalelse oversendes partene og Ombudet.

Rutiner for oppfølging av Nemndas uttalelser og vedtak

Sekretariatet følger opp saker der Nemnda fatter vedtak eller gir uttalelser om at forholdet er i strid med diskrimineringslovgivningen. Sekretariatet innhenter bekreftelse på at arbeidsgiver eller andre som har fått et vedtak mot seg, innretter seg etter vedtaket. Når det gjelder uttalelser, blir det gitt informasjon om erstatningsreglene og forvaltningens plikt til å behandle kritikk fra Nemnda. Videre blir det etter en tid sendt brev fra sekretariatet der det blir bedt om en redegjørelse for hva som er gjort for å følge opp Nemndas uttalelse.

Les mer om sekretariatets oppfølging i Nemndas juridiske oppsummering for perioden 2006-2007.

Informasjonsarbeid

Nemnda etablerte egen nettside på forsommeren 2006. På nettsiden publiseres alle vedtak og uttalelser fra Nemnda. Sammendrag av vedtakene og uttalelsene legges ut i engelsk oversettelse. Enkelte vedtak i fulltekst legges også ut i engelsk oversettelse.

Nettsiden gir ellers informasjon om Nemndas medlemmer, sekretariat og arbeid, samt saksbehandlingen og lovgrunnlaget.

Adressen er: www.diskrimineringsnemnda.no

Sekretariatet har søkt å gjøre nettsiden kjent, blant annet ved å få andre nettstedet til å opprette pekere til Nemndas nettside.

Nettstedet er også gjort lettere tilgjengelig for synshemmede, blant annet ved mulighet for stor skrift og kontrastfarger.

Forut for hvert møte i Nemnda sendes det informasjon om sakene som skal behandles til utvalgte journalister. I enkelte saker er det etter møtet blitt sendt ut pressemelding.

Det er utarbeidet et eget informasjonsskriv om hva som skjer i Nemndas møter og partenes deltakelse i møtene. Skrivet sendes partene samtidig med møteinnkallingen.

Nemndas møter

Forhandlingene i Nemnda er i utgangspunktet offentlige. Unntak gjelder dersom bestemmelser om taushetsplikt er til hinder for det. Bestemmelser om taushetsplikt finnes i hovedsak i forvaltningsloven § 13. For eksempel er opplysninger om ”personlige forhold” taushetsbelagte, med mindre den som har krav på taushet samtykker.

Nemnda annonserer møtene på sine nettsider, herunder hva slags saker som skal behandles.

Nemndas seminar 15.-16. oktober 2007

Ni av Nemndas medlemmer og varamedlemmer deltok på seminar på Lysebu i Oslo 15.-16. oktober 2008.

Det ble holdt følgende innledninger til Nemndas drøftelser:

Professor Kirsten Ketscher: *EF-domstolens arbeid/utviklinger innenfor EU-retten.*

Advokat Ann-Helen Aarø: *Sanksjoner, hvilke vi har og hvilke vi burde ha.*

Likestillings- og ombud Beate Gangås: *Ombudets forventninger til Nemnda.*

Professor og leder i Nemnda Aslak Syse: *Nemndas forventninger til Ombudet.*

Advokatfullmektig og nestleder i Nemnda Else Leona McClimans: *Et kritisk blikk på Nemndas praksis vurdert ut fra krav til kvalitet og konsistens. Vurderinger av håndhevingens effektivitet. Er det noen mangler ved reglene eller Nemnda, eller begge deler?*

Professor og medlem i Nemnda Hege Skjeie: *Metaperspektiv på juridisk håndheving av diskrimineringsaker.*

Nemnda oppsummerte og evaluerte egen virksomhet siden starten 1. januar 2006. Det kom fram konkrete forslag til endringer og tiltak.

Flytting til nye lokaler

I mai 2007 flyttet Nemndas sekretariat inn i egne kontorlokaler i Møllergaten 24. Lokalene har plass til tre medarbeidere. I tillegg har Nemnda inngått kontrakt med Pasientskadenemnda om leie av deres møtelokale til Nemndas møter. Møtelokalet ligger i samme etasje som sekretariatets kontorer. Det er lagt opp egen telefonlinje til møtelokalet og innkjøpt høyttalertelefon slik at parter og vitner kan delta i møtene via telefon.

Både sekretariatets kontorlokaler og møtelokalene er tilgjengelig for rullestolbrukere. Det er etablert eget handikaptalett i kontorlokalene og døren til møtelokalene er gjort bredere. Videre er heisdøren gjort mer hensiktsmessig for rullestolbrukere og døren er påsatt motor.

I forbindelse med flyttingen til nye lokaler har Nemnda etablert eget arkiv- og journalføringssystem. I den forbindelse har det vært innleid konsulentbistand.

Organisasjon og arbeid for å fremme likebehandling

Nemnda har eget sekretariatet med to medarbeidere; sekretariatsleder Geir Helgeland og rådgiver Christel Kirkøen. Begge arbeider i fulltidsstilling.

Begge medarbeiderne i sekretariatet deltok på det eneste kompetansehevingstiltaket i 2007: Konferanse om funksjonshemmedes rettigheter i Reykjavik 27.-28. september.

Både i Nemnda og sekretariatet er det lik fordeling mellom kvinner og menn. Det arbeides for å gi kvinner og menn like muligheter i organisasjonen.

Det har ikke vært tilsetninger eller interne avansement i 2007. Det har ikke vært overtidsbruk.

Økonomi

Nemnda hadde en total bevilgning over statsbudsjettet for 2007 på kr. 2.077.000,-.

Forbruket har i hovedsak vært knyttet til lønning av to faste medarbeidere, etablering og drift av Nemndas kontor og godtgjørelse til Nemndas medlemmer.

Totalt er det forbrukt kr. 1.895.750,61. Mindreforbruket skyldes i hovedsak lavere saksinnngang enn forventet siste halvdel av 2007, noe som blant annet resulterte i to avlyste nemndsmøter.